

dergilerinin yalnızca adlarını ve yayına başladıkları yılı tek takvim içinde 1971'e kadar saptamaya çalışan, dergileri yayın tarihine göre sıralayan ilişik dizin, bu dergileri yayımlayanları da göstermektedir.

Bu dizin incelendiğinde göze çarpan önemli olgu, Türkiye'de siyasal düzeni değiştiren Cumhuriyet'in kuruluşu (29 Ekim 1923) ve kültür değişmesini yansıtan Harf Devrimi'nin (1 Kasım 1928) çocuk dergilerinin yayın yaşamında büyük bir duraklama ya da kesinti yapmadığıdır. Buna karşılık 1869'dan günümüze doğru sıralandığında çocuk dergilerinde git-tikçe artan bir niceliksel gelişme söz konusudur. Kütüphanelerde bulabildiğimiz dergi dermeleri (kolleksiyon) tam ve düzenli olmadığı için bu dergilerin ömürleri hakkında kesin bir bilgi vermek olanak dışında kalmaktadır. 100 yılı aşkın bir tarihi olan çocuk dergilerimizin içerikleri ise güncel ve toplumsal sorunlara göre değişimler göstermektedir. 1869-1928 döneminde yayınlanan çocuk dergilerinde eğitici ve öğretici olma amacı ağır basmakta, içerdikleri bilmece, bulmaca ve güldürücü fıkralarla eğlendirici olmaya da çalışmaktadırlar. Bu genel yargının dışına çıkan dergilerle, tek tük de olsa karşılaşmak her zaman mümkündür.

1928'den 1950'lere dek aynı amaç izlenmekte, 1950'lerde eğlendirici, hattâ boş zamanları öldürücü dergiler sayısal üstünlüğü almaktadır. 1970'lerde bunu farkedene aydınlar, çağdaş eğitim nitelikleri ağır basan yazın dergileri çıkarmaya yönelmişlerdir.

Bu genel yargıyı kanıtlayacak örnekleri şöyle sıralayabiliriz: *Etfâl* (1875), *Çocuk Bahçesi* (1904-5), *Çocuk Dünyası* (1913), *Çocuk Yurdu* (1913), *Türk Halk Mektepleri* (1921), *Sevimli Mecmua* (1925) gibi olanlar güncel siyasî ve iktisadî konuları da işleyerek geleceğin siyasal açıdan uyanık insanını hazırlamakta; *Çocuklara Kıraat* (1883), *Çocuklara Talim* (1887), *Talebe* (1911-12), *Türk Çocuğu* (1914) gibi olanlar ise okuldaki öğretime destek olmaya çalışmaktadırlar.

Batıl inanışların yanlışlığı, akıllı insanın davranış biçimleri, vatan sevgisi, millî bilincin oluşumunu kolaylaştıracak dili yaratma çabaları bu dönem dergilerinin ortak niteliğidir. Cumhuriyetin başlangıç yıllarında yavaş yavaş köy ve köylünün sorunları da çocuk dergilerinde yer almaya başlamaktadır. *Sevimli Mecmua* ve *Çocuk Ansiklopedisi*'nde Sabiha Zekeria, M. Zekeria (Sertel) ve Faik Sabri, yeni türk toplumunun geleceğini evrensel tarih ve coğrafya boyutları içine oturtmaya çalışmakta, gerek dış görünüş, kağıt ve resim niteliğinin yüksekliği ve gerekse içerik bakımından öncüllerini aşan bir atılım başlatmaktadır.

1928'de gerçekleşen, oldukça uzun bir hazırlık dönemi olan harf devrimi, beraberinde getirdiği etkin bir yaygın ve örgün eğitim seferberliği